

DE VRIJHEID WENKT

de kleine ^{werde} nageroott. ~~en sedig~~
~~thierde was dit dier~~
De Koede was en de vanden
vanden en benij herstelde sich
spedij. Sohnige vromen
vloeg de Tonij; om de hals
en werde rigante uitgedield
Engels geynde was goed als
s'gij en de ayt veradende
spedij in een ^{vreemde} ~~geestige~~
Ik was in Reimen s' d'itel.
Was de Tonij; onder hussie
krijt en heb re novit vromen
Kang grom en gij vrom de
schi chelden vrom s'gepde
granate. Ik gij door een
guy die by in hrom bent
geheel weg was.

Pieter Nelletje

DE VRIJHEID WENKT

Colofon: Copyright © 2022 P. Brenninkmeijer-Werners

Mijnbestseller.nl

Foto's en plaatjes uit het familiearchief

Vormgeving binnenwerk: Pieter Nelletje

lode nu geen lye het
Rome lode. En lode ~~lode~~
be ik in de si' Jacob van de
Uollis gegon van 11 me.
Dit Kerkerok verquet ik moet
meer. Dit beje was allen ruty
ton een bly een over dorp
Lanaan. ^{alby dende e stid beslypde} Ton ee en jure
tonen? De quisten of t' allan
blef hiden. Wy bleven ook hiden,
ritten e stelde ons onder Guds
besclering. De reede in de
reede het Kergeton in t de
stroot of. Ton het eyte vouty
was de ik vouty lode
de lode van de edel gegon
We boorde lode. En sluyt
ling lutt geveld. En sluyt
was megestort met 10 bonnen
died by de Water lode en
Gianpote vey. En vone 30 dode
Vele lode totaal veld

Over het oorlogsverslag van mijn vader

Naarmate ik ouder werd begonnen de herinneringen aan mijn eerste levensjaren zich aan mij op te dringen.. Ik wist dat mijn vader oorlogsverhalen noteerde in een schriftje. Na enig zoeken en navragen kwam ik dankzij mijn jongste zus het document op het spoor. Vervolgens kreeg ik de kopietjes, die mijn oudste zus voor mij verzorgde. Keurig gedrukt, maar bijna onleesbaar. Ik was razend nieuwsgierig naar de inhoud. Ze deed er een briefje bij: 'Papa heeft het op twee notitieblokjes geschreven, en heeft dat later in een schriftje overgeschreven. Eén gedeelte zat met een nietje vast, andere velletjes zijn los. Ik ga ze sorteren na kopiëring...' Met potlood geschreven op - deels gelinieerd - deels ruitjespapier -. Veel teksten waren doorgestreept. Enkele losse blaadjes maakten het lastig om de volgorde te bepalen; en bijna nergens gedateerd! Een MONSTERKLUS.

In tegenstelling tot het nauwgezet bijgehouden dagboek van een stadgenoot. Zo kwam ik toevallig het boekje tegen van de Bosschenaar Jos Verstraeten. Geschreven in exact dezelfde periode. 'STORM OVER DEN BOSCH'.(Dagboek over de Eindstrijd van de Bevrijding van 's-Hertogenbosch. Eigen beheer, 1944.) Jos Verstraeten woonde aan de Citadellaan en hield vanaf 9 september 1944 nauwkeurig zijn dagboek bij.

Ik realiseerde me plotseling dat op 9 september deze twee Bosschenaren op hetzelfde moment een bloknoet gepakt moeten hebben en een pen of potlood. Met het voornemen om vanaf dat moment alles op te schrijven. Zonder elkaar te kennen! Daar zijn ze mee doorgedaan tot en met vrijdag 27 oktober! Dus ook op hetzelfde moment gestopt! De verhalen lopen volledig synchroon.

Jos Verstraeten begint met : 'Een striemende najaarsregen jaagt over het oude marktplein van Brabants hoofdstad dat op deze Zaterdag een troosteloos beeld biedt.' Op precies dezelfde dag begint het verslag van mijn vader. Dat kan ik afleiden uit het vervolg van het verhaal.

Na het verloop van de middag beschreven te hebben gaat hij op blz. 4 verder met: 'Kort voor acht uur, dat is het tijdstip, waarop de burgers van de straat moeten, worden bekendmakingen aangeplakt: 'Morgen om 7 uur moeten alle mannen van 18 tot 45 jaar zich melden op het Stationsplein. Schoppen en houwelen dienen meegebracht te worden'. Mijn vader schrijft in zijn verslag over dezelfde maatregel: 'met schop en pikhouweel...'

Jos: 'Op de hoeken van de straten groept de bevolking bijeen en bespreekt deze nieuwe terreurmaatregel. Al spoedig weet men, waar het om gaat: stellingen maken achter de Maas, waarschijnlijk in Zaltbommel. Met een extra-trein zullen de mannen erheen gebracht worden'.

Vervolgens gaat hij verder met: Zondag 19 september. 'Prachtige wolkenformaties drijven statig over het wijde Brabantse land. Maar vóór het station verzamelt zich tegen zeven uur in de morgen een opgewonden menigte. Een paar honderd man tussen de 18 en 45 jaar heeft zich gemeld op de oproep, welke gisteravond laat bekendgemaakt is. De rest van de mannelijke bevolking van Den Bosch heeft zich 'gedrukt'.